

Til stede: Morten Grønbæk (formand og mødeleder), Bente Klarlund Pedersen (næstformand), Christian Mølgaard, Ewa Roos, Henriette Svarre Nielsen, Jette Jul Bruun, Merete Nordentoft, Naja Hulvej Rod, Karen Wistoft, Kristian Overgaard og Pernille Due.

Afbud: Anneli Sandbæk, Inge Tetens, Jørgen Vestbo, Kjeld Hermansen.

Fra sekretariatet: Thea Suldrup Jørgensen (referent), Kirstine Krogholm, Vibeke Pors Sagen og Peter Aagaard.

1. *Frokost og siden sidst ved Morten Grønbæk*

Status på igangværende projekter og aktiviteter

- Arbejdsgruppen for projektet 'Kost og måltider blandt børn og unge' er i gang. Et endeligt kommissorium er endnu ikke landet. Det er besluttet, at alkoholdelen tages ud og skal udgøre et selvstændigt projekt i Vidensrådet.
- Vibeke Pors Sagen starter som kommunikationskonsulent i sekretariatet 1. juni. Vibeke er nyhedsjournalist med særlig interesse for sundhed (uddannet journalist fra SDU og efterfølgende cand.public fra SDU).
- Arbejdsgruppen for projektet 'Forebyggelse af nedsat frugtbarhed' er godt i gang med rapportudarbejdelsen. Rapporten forventes offentliggjort efteråret 2016.
- Nyt projekt er planlagt: 'Rygeforebyggelse blandt unge i Danmark' med fokus på effektive forebyggelsesindsatser. Vidensrådet har søgt midler til projektet hos TrykFonden.
- En kort præsentation af alle tidligere rapporter findes nu som pdf-filer på Vidensrådets hjemmeside: <http://www.vidensraad.dk/> under 'temaer'. PowerPoint-præsentationer kan fås ved henvendelse til sekretariatet.
- Rådet mødes næste gang d. 19. september til et længere møde inkl. middag på restaurant Famo Metro. På mødet vil Gert Eggers hjælpe i processen med strategidrøftelser. Gert Eggers har tidligere bistået Rådet i at udarbejde den nuværende strategi.
- Økonomi: Formandskabet og sekretariatet vil i den kommende tid afholde møder med flere fonde om muligheden for finansiering af og samarbejde om forskellige projekter. Vidensrådet er pt. finansieret til og med 2017.
- Ewa Roos orienterede om, at den første konference i Danmark om muskel- og ledsygdomme er planlagt. Konferencen er foranlediget af Vidensrådets rapport

'Forebyggelse af skader og sygdomme i muskler og led' fra 2013 (<http://www.forskningmusklerogled.dk/>).

- Merete Nordentoft orienterede om, at hun d. 26. april 2016 præsenterede rapporten 'Cannabis og sundhed' på et arrangement om psykotiske lidelser i forbindelse med Forskningens Døgn. Desuden har Merete d. 26. oktober 2015 præsenteret rapporten for gymnasieelever ved et arrangement 'Rusmidler og rod i hjernen'.
- Pernille Due orienterede om, at hun d. 27. maj 2016 deltager i et panel om unges præstationskultur på Christiansborg.
- På Folkesundhedsdagene til september i Nyborg afholder Naja Hulvej Rod en workshop om søvn og sundhed.
- Ved deltagelse i arrangementer, hvor Vidensrådets rapporter præsenteres, vil sekretariatet gerne orienteres inden med henblik på dokumentation af dette (til bl.a. årsberetning) og evt. deltagelse.

2. *Orientering fra Sundhedsstyrelsen ved Jette Jul Bruun*

- SST er ved at udarbejde et fagligt oplæg til Kræftplan 4, som formodentlig vil indeholde en forebyggelsesdel.
- Statens Institut for Folkesundhed udarbejder en risikofaktorrapport for SST. Rapporten vil beskrive betydningen af forskellige risikofaktorer for folkesundheden. Rapporten fremlægges på en konference d. 12. september 2016.
- SST er undervejs med anbefalinger om kommunale forebyggelsesindsatser rettet mod kronisk syge voksne.
- SST skal i gang med implementeringen af tobaksvaredirektivet i Danmark. Fra regeringens side er der i den forbindelse fokus på at undgå overimplementering.
- Ugebrevet Mandag Morgen og TrygFonden vil i efteråret for tredje gang gennemføre undersøgelsen 'Forebyggelse i følge danskerne'. Undersøgelsen består af holdningsspørgsmål om forskellige risikofaktorer.

3. *Oplæg og diskussion af Etisk Råds igangværende arbejde med nudging og forebyggelse ved formand for arbejdsgruppen, Thomas Ploug, professor, etiker, AaU, der vil præsentere projektet og nogle af de overvejelser, gruppen allerede har gjort sig generelt og i forhold til de cases, gruppen arbejder med. Desuden deltager: Signild Vallgård, professor, Institut for Folkesundhed, KU og Poul Jaszczak, tidl. overlæge.*

Thomas Ploug fortalte om Etisk Råds arbejde med nudging og folkesundhedsinterventioner. Etisk Råd arbejder på et policypapir med anvisninger til, hvilke virkemidler der kan bruges i forbindelse med folkesundhedsinterventioner og hvilke problemstillinger der kan være. Etisk Råd arbejder med forskellige eksempler, f.eks. cancerscreeningsprogrammer og bevægelsesprogrammer, da det er meget forskelligt fra indsats til indsats, hvad virkemidler og problemstillinger kan være. Om at påvirke befolkningen med folkesundhedsindsatser fortalte Thomas Ploug blandt andet:

- Der kan være gode grunde til at gennemføre forebyggelses- og sundhedsfremmeindsatser, hvis følgende præmisser accepteres: Individuel sundhed og livskvalitet er et gode og der ønskes mest mulig sundhed for pengene. Måder at påvirke adfærd kan være tvang (eliminering eller begrænsning af handlemuligheder), pres, incitament, skub (skjult tilskyndelse til handling, f.eks. nudging) og overtalelse (information om hvordan adfærd påvirker den enkelte).
- Under den politiske afvejning i forhold til folkesundhedsindsatser ligger en etisk afvejning af forhold som at gøre godt, retfærdighed, selvbestemmelse, solidaritet, skade og privatliv.
- Der er i dag flere muligheder for at gennemføre folkesundhedsindsatser, og der er opbakning i befolkningen til dette.

Etisk Råd og Vidensrådet diskuterede herefter nudging, påvirkning af borgere, manipulation, forbud, det offentliges rolle samt social ulighed i sundhed.

4. *Oplæg om offentliggørelsen af rapporten "Fysisk aktivitet - læring, trivsel og sundhed i folkeskolen" ved Bente Klarlund Pedersen*

Bente Klarlund Pedersen fortalte om rapportens konklusioner og offentliggørelsen af rapporten d. 31. marts 2016. I rapporten præsenteres seks kategorier af fysisk aktivitet i skolen, og der er produceret seks korte film med eksempler på kategorierne, som skolerne kan bruge i arbejdet med at integrere 45 minutters bevægelse i løbet af skoledagen (findes her: <http://www.vidensraad.dk/content/fysisk-aktivitet>). I rapporten anbefales det, at skoler med fordel kan satse på at øge elevernes samlede fysiske aktivitetsniveau, f.eks. ved at integrere og understøtte muligheder for aktive pauser, fysisk træning, bevægelse integreret i undervisningen, idrætsfaget, fri leg/pauser og aktiv transport. Rapporten blev præsenteret og diskuteret på en velbesøgt eftermiddagskonference i DGI-byen. Projektet blev finansieret af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

5. *Oplæg om alkoholforebyggelse blandt unge ved Janne Schurmann Tolstrup, Forskningsleder, professor, DMSc, ph.d., cand.scient. i humanbiologi ved Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet*

Janne Schurmann Tolstrup arbejder med alkoholepidemiologisk forskning med fokus på betydningen af drikkemønstre. Janne Schurmann Tolstrup fortalte om unges alkoholforbrug og -vaner:

- Skolebørnsundersøgelsen 2014 viser, at danske 15-årige unge i dag drikker mindre end tidligere, og debutalderen for at drikke alkohol er faldet. Sammenlignet med andre europæiske lande er der dog stadig flest unge i Danmark, som har været berusede.
- Alkoholforbruget stiger markant i skiftet fra folkeskole til gymnasium. Ungdomsprofilen 2014 med spørgeskemadata fra 70.000 danske gymnasieelever viser, at 20% overskrider højrisikogrænsen på 14 og 21 genstande pr. uge for hhv. kvinder og mænd. 24% af pigerne og 35% af drengene har 'binge-drukket' (drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed) mere end fire gange den sidste måned. I gennemsnit angiver pigerne at have drukket 9,2 genstande ved sidste fest, mens det for drengene er 13 genstande. Spørgeskemadata fra unge indsamlet i hhv. 1997 og 2014 (Ungdomsprofilen) viser, at unge i 2014 drikker lidt mindre. Ungdomsprofilen viser også, at mange gymnasieelever i dag er meget fokuseret på forhold som skole og fremtiden, og at forældres holdning til alkohol betyder noget for de unges alkoholforbrug.
- Højere priser på alkohol samt håndhævelse og aldersgrænser er tiltag, som er vist at kunne mindske unges alkoholforbrug.
- Det er vigtigt at være opmærksom på, at unges alkoholforbrug ikke foregår isoleret, men påvirkes af samfundet, medier, forældre, andre voksne m.v. Det vil derfor være interessant at tydeliggøre den skjulte alkoholkultur i samfundet og især i medierne.

Vidensrådet besluttede at der skal udarbejdes en temarapport om unge og alkohol. Formandskab vil invitere Janne til at være formand, og vil sammen med hende sammensætte en arbejdsgruppe og udarbejde et udkast til kommissorium.

6. *Drøftelse af aktuelle emner ved alle rådsmedlemmer*

-
- Bente Klarlund Pedersen og Peter Aagaard afholder i juni et møde med Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling om eventuelle andre samarbejdsmuligheder.
 - Kristian Overgaard foreslog at udarbejde en kommentar eller artikel om Regeringens forslag om at skære i idrætstimerne på ungdomsuddannelserne på baggrund af rapporten 'Fysisk aktivitet – læring, trivsel og sundhed'.
 - Strukturel forebyggelse – hvordan ser det ud på tværs af risikofaktorer? Hvad mangler der viden om?
 - Tracking af sundhedsvaner fra barndom/ungdom til voksenlivet. Der er evidens for, at vaner videreføres til voksenlivet på flere områder, men hvad er forudsætningerne og hvem/hvad er det, som ændrer vaner i en positiv retning?
 - Forslag fra Christian Mølgaard: Hvordan håndteres flygtninge og flygtningebørn i forhold til forebyggelse? Et tema som eventuelt kan være relevant for et halvdagssymposium. Christian vil tænke videre over dette.
 - Forslag om at kommentere på det kommende policypapier fra Etisk Råd (se pkt. 3). Til orientering deltager Dorte Gyrd-Hansen som repræsentant fra Vidensrådet i et møde hos Etisk Råd, hvor netop policypapiret skal diskuteres.

7. Eventuelt

- Folkemødet 2016:
 - Bente Klarlund Pedersen og Morten Grønæk deltager i en række arrangementer med Vidensrådet. Herudover deltager Jette Jul Bruun, Christian Mølgaard, Pernille Due og Karen Wistoft på Folkemødet.
- Oversigt over relevante arrangementer på Folkemødet:
 - "Går unge op i røg?" – Debat om unge og rygning. Kæmpestranden. 17. juni, 10-11. https://kalender.brk.dk/event/user-view/17838?redir=%23eidx_3
 - "Fosterdiagnostik – hvor går grænsen?" - Debat om fosterdiagnostik. Høiers iscafe- 18. juni, 13-14. <https://kalender.brk.dk/event/user-view/17977?redir=>
 - "Er mavefornemmelser bedre end evidens?" – Debat om det postfaktuelle samfund. Kæmpestranden. 18. juni, 17.30-18.30. <https://kalender.brk.dk/event/user-view/18735?redir=>

-
- "Hvorfor er mænd aldrig rigtig syge?" – Debat om mænds sundhed. Apotellet. 16. juni, 16-17. <https://kalender.brk.dk/event/user-view/20424?redir=>
 - "Motiver og motivation til en sund livsstil" – Debat om forebyggelse og motivation. Sund4life. 18. juni, 10-11. <https://kalender.brk.dk/event/user-view/20117?redir=>
 - Komiteen for Sundhedsoplysning har debat om aflivning af myter (https://kalender.brk.dk/event/user-view/20785?redir=%23eidx_1).
 - Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU) har alle fire dage et telt med fokus på læring og smag (<https://kalender.brk.dk/event/list?publisherName=Smag+og+L%C3%A6r&submit=yes#p1>).